

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Gräsbo i Heby kommun

(5 bilagor)

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som avgränsas på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se reservatföreskrifter).

Länsstyrelsen fastställer samtidigt, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 4). Förvaltare av reservatet skall vara Länsstyrelsen.

Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är att bevara och främja naturvärden som är knutna till gammal skog av naturtypen Västlig taiga med dess livsmiljöer för skyddsvärda arter. Viktiga förutsättningar för bevarandet av den biologiska mångfalden är en varierad åldersstruktur i trädskiktet med hög maximal trädålder, döda stående och liggande träd i olika nedbrytningsstadier samt ostörd dynamik.

Syftet skall uppnås genom att skogen lämnas för fri utveckling

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande och döda träd och buskar

2. bedriva husbehovstäkt eller utfylla, tippa, spränga, schakta, gräva, dämma, nydika, dikesrensa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning
3. uppföra och vidmakthålla helt ny byggnad eller annan anläggning (exempelvis väg, parkeringsplats, led, bro, spång, mast, antenn, luft- eller markledning)
4. uppföra och vidmakthålla stängsel eller annan hägnad
5. medföra okopplad hund med undantag för jakttillfällen
6. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringssämnen
7. föra motordrivet fordon i terrängen för annat ändamål än för uttransport av fälld älg
8. upplåta mark för skyttetävling, orienteringstävling eller militära övningar.

Utan hinder av ovanstående föreskrifter är det tillåtet att :

- underhålla befintlig väg
- utföra nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning
- efter samråd med Länsstyrelsen underhålla diken tillhörande Tvärtegsbäckens vattenavledningsföretag i Östervåla och Nora socknar, enligt bilaga 3.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatets gräns i terrängen
2. Utplacering av informationstavlor
3. Dokumentation och uppföljande undersökningar av markförhållanden, flora och fauna
4. Utförande av åtgärder enligt fastställd skötselplan

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att vistas inom reservatet

Utöver vad som i övrigt gäller är det förbjudet att

1. tälta
2. göra upp eld
3. cykla eller rida annat än på befintlig skogsbilväg
4. klättra i boträd eller på annat sätt avsiktligt störa häckande fåglar
5. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada, levande eller döda träd och buskar samt att skada vegetationen eller naturföremål i övrigt t ex genom att insamla örter, gräs, mossor, svampar eller lavar, med undantag för matsvamp och bär
6. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur
7. på störande sätt använda radio eller annan ljudanläggning
8. anbringa tavla, skylt eller affisch, snitsla spår eller anordna orienteringskontroll
9. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande
10. föra motordrivet fordon i terräng
11. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur

Föreskrifterna C10 - 11 gäller ej markägare och innehavare av särskild rätt, jfr med föreskrifterna under A nr 5 och 7.

Föreskrifter under A-C ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan, ej heller för vetenskapliga undersökningar med syfte att öka kunskapen om de biologiska värdena. För sådana vetenskapliga undersökningar krävs dock tillstånd från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen erinrar om att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om de överklagas.

Beskrivning av området och skäl för beslut

Området är beläget i Heby kommun ca 23 km NO om Heby centrum i den naturgeografiska region som är benämnd "skogslandskapet söder om norrlandsgränsen".

Den dominerande jordarten är normalblockig morän som på de flacka partierna överlagras av kärr- eller mossetorv. Berggrunden i större delen av området utgörs av grönsten.

Skogen utgörs till stor del av barrblandskog av lågörtstyp med ett varierat inslag av lövträd som ställvis är stort. På de mer låglänta områdena med rörligt markvatten dominerar blandsumpskog av högörtstyp och inom ett mindre område finns en väl utvecklad klibbalsumpskog. I övrigt intas de låglänta områdena av skogar av lågörtstyp eller av fuktiga ristyper som i den nordöstra delen av området. Virkesförrådet i vissa bestånd ligger på upp emot 320 m³sk/ha och i medeltal för hela området på 210 m³sk/ha. Medelboniteten har bedömts till 7.7 m³sk/ha och år och flera granbestånd ligger i ståndortsindex G28. Trädslagsfördelningen för området som helhet är 20 % tall, 59 % gran och 21 % löv. Huvuddelen av skogen är över 80 år och så mycket som 45 % är över 100 år.

Värdena är huvudsakligen knutna till den gamla högproduktiva barrskogen med en stor förekomst av stående och liggande död ved av varierande ålder samt till de örtrika sumpskogarna. Området innehåller ett stort antal rödlistade arter, signalarter och andra arter som indikerar höga naturvärden. För en utförligare beskrivning av skogen hänvisas till beståndsbeskrivningen i skötselplanen, bilaga 4.

Värdena har uppkommit genom att skogsbruk under de senaste årtiondena bedrivits i begränsad omfattning. Genom att skogen lämnas för fri utveckling, kommer naturvärdena att öka ytterligare. För att bevarandevärdena inte ska riskeras genom påverkan från besökare måste vissa aktiviteter begränsas.

Länsstyrelsen anser att det är ett angeläget allmänt intresse att området skyddas som naturreservat. Naturskogar som denna, som hyser mycket höga naturvärden och har gott om strukturer som utmärker en intakt barnnaturskog, skall om möjligt skyddas så att dess arter och livsmiljöer bevaras och främjas. Floran och faunan i området är känslig för miljöförändringar och missgynnas av skogsbruk.

Länsstyrelsen finner att en reservatsbildning är förenlig med bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och att den för Heby kommun gällande översiktsplanen inte utgör något hinder för reservatsbildningen.

Vid en avvägning enligt 7 kap 25 § miljöbalken har Länsstyrelsen funnit att föreskrifterna motsvarar behovet av skydd för att syftet ska uppnås. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Ärendets handläggning

En stor del av området har av Skogsvårdsstyrelsen utpekats som nyckelbiotoper. Skogsvårdsstyrelsen bedömde att ett biotopskyddsförordnande inte kan bli aktuellt eftersom nyckelbiotoperna är alltför stora (större än 5 ha) och anhöll därför att Länsstyrelsen skulle utreda frågan om ett naturreservatsförordnande. Fördjupade inventeringar har sedan gjorts av Länsstyrelsen där det kunnat konstateras att området innehåller sådana naturvärden att det är väl motiverat att skydda som naturreservat.

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m ägt rum med Naturvårdsverket och Skogsvårdsstyrelsen, samt enligt 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. med Heby kommun. Naturvårdsverket och Skogsvårdsstyrelsen har tillstyrkt att naturreservat bildas medan Heby kommun har uttalat ingen erinran.

Ägarna och innehavarna av särskild rätt till marken har enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. förelagts att inom en tid av fem veckor framställa eventuell erinran mot bildande av ifrågavarande naturreservat. Markägarna har framfört erinringar emot reservatsbildningen och yrkar att reservatet åtminstone minskas med av Länsstyrelsen bestämda bestånd. Enligt Länsstyrelsens bedömning motiverar de mycket värdefulla värdekärnorna att dessa förstärks med kringliggande utvecklingsmarker som har hög potential att i framtiden utveckla höga biologiska värden och samtidigt fungera som skyddszon kring nuvarande värdekärnor. Naturvårdsverket har gett stöd för denna avgränsning i ett särskilt yttrande och Skogsvårdsstyrelsen har i sitt remissvar uttryckt detsamma.

Ett förslag till beslut remissbehandlades hösten 2001. Inkomna synpunkter har beaktats i den slutliga handläggningen av ärendet.

Länsstyrelsen har enligt 27 § verksförordningen utrett föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumenterat utredningen i en konsekvensutredning. Ekonomistyrningsverket har lämnats tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, enligt bilaga 5 (formulär nr 8)

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Mats Svegfors. I den slutliga handläggningen deltog även byrådirektör Fritz Eriksson föredragande, samt länsråd Håkan Eriksson
chefsjurist Jan Pesula
naturvårdsdirektör Christina Lindahl

Mats Svegfors

Fritz Eriksson
021-195161

Bilagor:

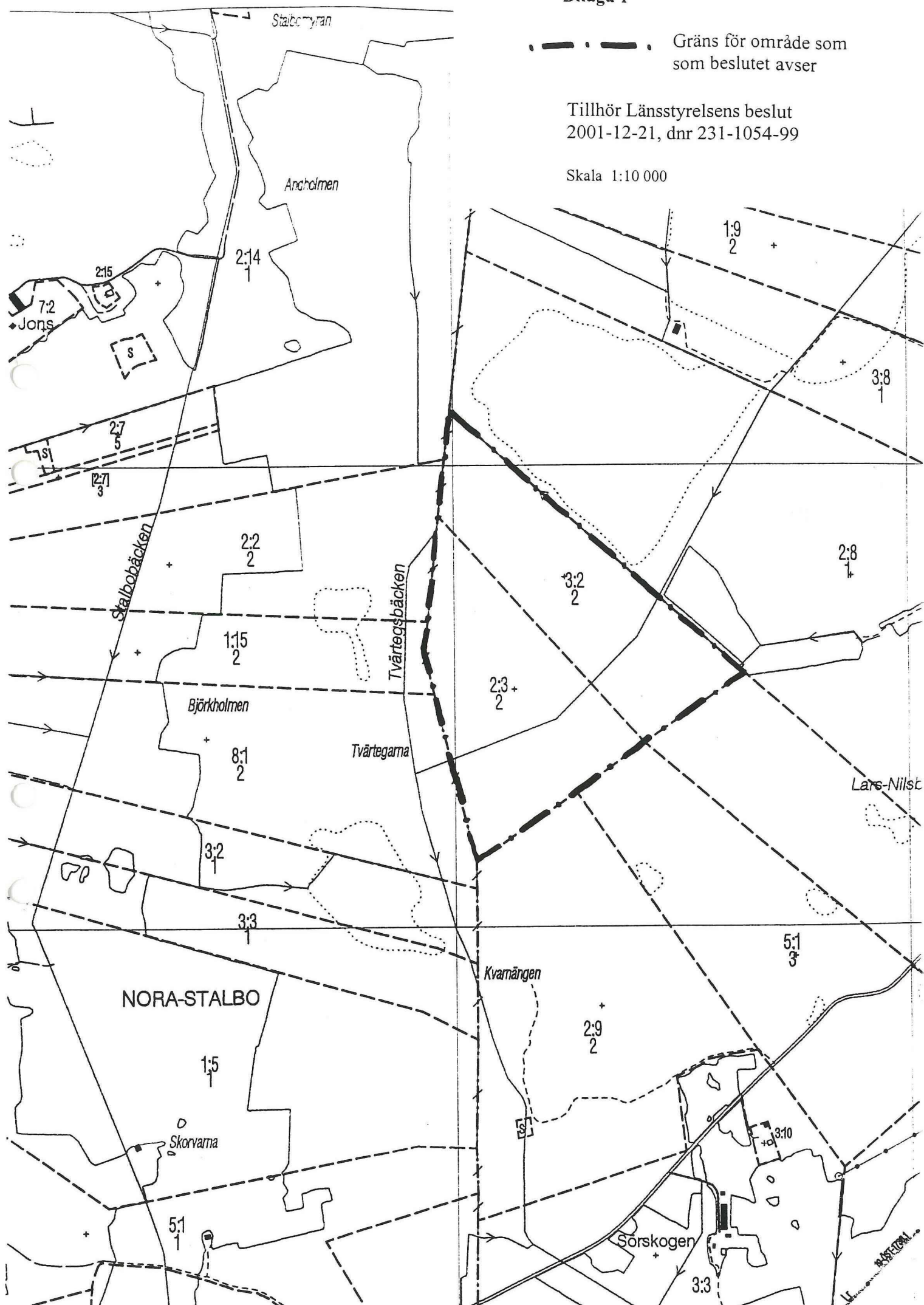
1. Beslutskarta
2. Karta utvisande plats för informationstavla
3. Karta utvisande vissa diken i Tvärtegsbäckens vattenavledningsföretag
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Bilaga 1

— · — · — · — · — · — · —
Gräns för område som
som beslutet avser

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2001-12-21, dnr 231-1054-99

Skala 1:10 000

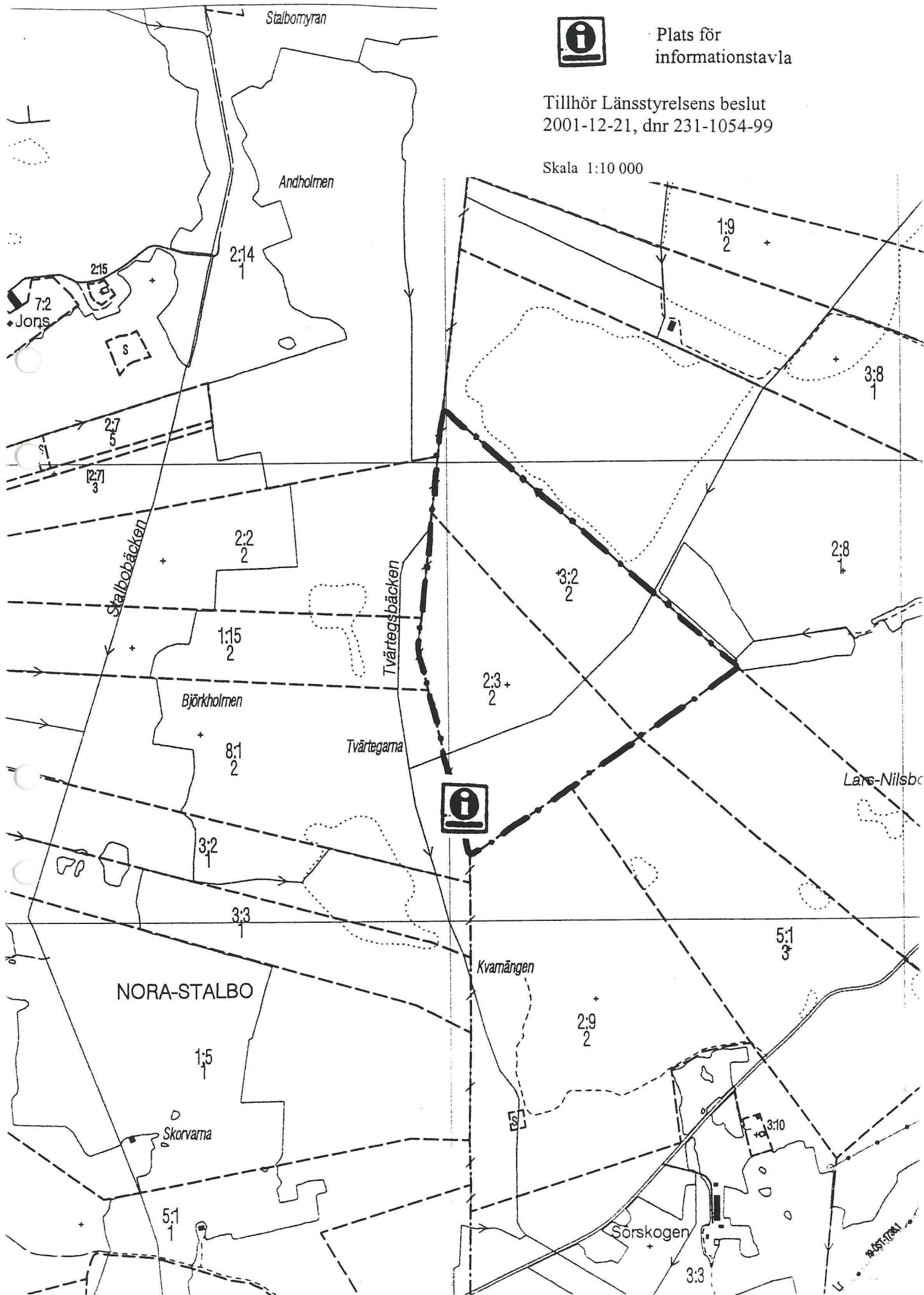
Bilaga 2

Plats för
informationstavla

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2001-12-21, dnr 231-1054-99

Skala 1:10 000

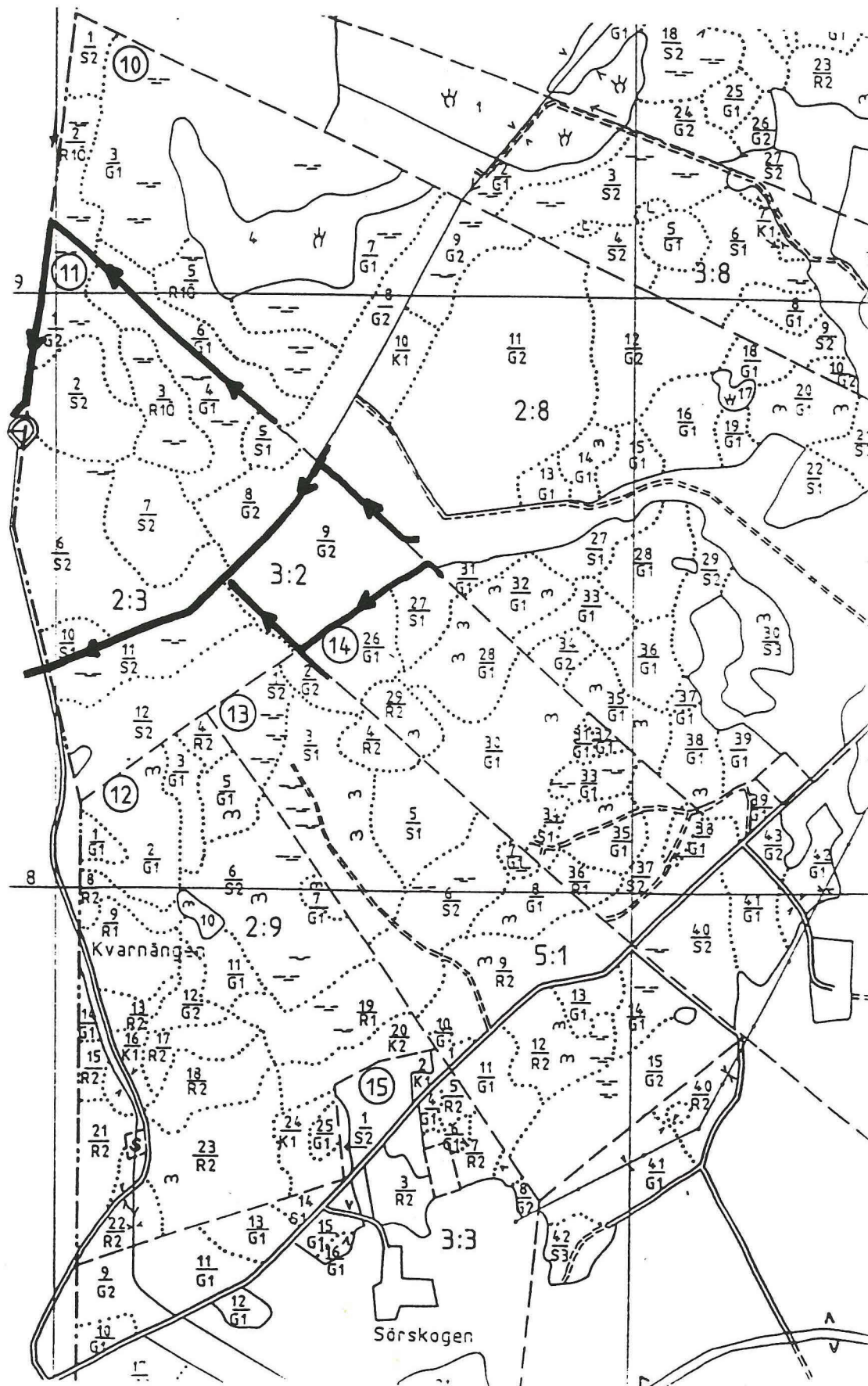

Bilaga 3

Diken som får underhållas
efter samråd med Länsstyrelsen

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2001-12-21, dnr 231-1054-99

Skötselplan för naturreservatet Gräsbo i Heby kommun

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Gräsbo
Objektnummer	19-99-
Skyddsform	Naturreservat
Län	Västmanland
Kommun	Heby
Församling	Östervåla
Naturgeografisk region	26. Skogslandskapet omedelbart söder om norr-landsgränsen
Karta	Gröna karta: 12H SV Gula kartan: 12H 24
Lägesbeskrivning	25 km NO om Heby centrum
Fastigheter	Gräsbo 2:3, Gräsbo 3:2
Markägare	x x x x x x x
Servitut och nyttjanderätter	Tvärtegsbäckens vattenavledningsföretag
Gränser	se kartbilaga,
Mittpunktskoordinat	1571290, 6668629
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västmanlands län
Areal	ca 34 ha
Markslag	Produktiv skogsmark 34.1 ha Övrig mark 0.3 ha
Naturtyper	Barrskog 22.1 ha Blandskog 12.0 ha

Beståndsbeskrivningar (jfr kartbilaga)

Bestånd 1.

Mogen lövrik barrskog på huvudsakligen torvmark. En mindre del i söder består av fastmarksskog. Björkdominerade partier finns inom området. Spår efter avverkning förekommer och trädsiktet är delvis tydligt utglesat. Av speciellt intres-

se i området är den rika tillgången på död ved. Torrträd och lågor av både löv- och barrträd finns ställvis i rika mängder. Många av torrträden har uthackade bohål. Biotopen hyser ett flertal naturskogsgynnade kryptogamer, både uttorkningskänsliga arter knutna till stående död ved (t.ex. kornig nållav *Chaenotheca chlorella*, brunpudrad nållav *Chaenotheca gracillima*) och arter beroende av lågor i olika nedbrytningsstadier (t.ex. vedtrappmossa *Anastrophium hellerianum*, gränsticka *Phellinus nigrolimitatus*).

Bestånd 2, 6, 7.

Området utgörs av överårig (ca 115–125 år) grandominerad barrskog av hög bonitet på moränmark. I trädskiktet finns inblandning av gammeltallar med den för äldre träd typiska barkstrukturen. Lövträdsinslaget är fläckvis rikt och utgörs främst av björk och al, medan asp, rönn och sälg förekommer mer sparsamt. I centrala delen finns enstaka alm och lönn. I sydväst övergår biotopen i sumpskog dominerad av grov klibbal. Biotopens läge inom ett grönstensområde märks tydligt, inte minst genom markens bördighet och inslaget av block med påväxt av näringsgynnade mossor, exempelvis blek stjärnmossa, platt fjädermossa och stor ärgmossa (*Mnium stellare*, *Neckera complanata*, *Zygodon vulgaris*).

Trädskiktets variation, med avseende på trädslagsblandning och åldersspridning, tillsammans med den anmärkningsvärt rika ansamlingen av död ved i olika former ger en stark naturskogsprägel. Företeelsen med många svårforcerade partier där lågor ligger ansamlade ”kors och tvärs” och i stora högar är något som sällan får upplevas annat än i vissa naturskogsreservat. Biotopen hyser ett flertal ovanliga naturskogsgynnade arter, av vilka rundfjädermossa, stjärntagging och gränsticka (*Neckera besseri*, *Asterodon ferruginosus*, *Phellinus nigrolimitatus*) är speciellt intressanta.

Som gammal orörd barrnaturskog av hög bonitet hör området till en ovanlig, artrik och mycket skyddsvärd biotoptyp. Objektet har få motsvarigheter i Västmanlands län.

Bestånd 3.

Tall-björkbestånd i röjningsfas (ca 20 år) på fuktig mark. Enstaka överståndare av björk och tall förekommer. Beståndet har röjts, men är ännu mycket lövrikt. Död ved förekommer i mindre mängd, främst i form av torrtallar. Beståndets nuvarande naturvärden är begränsade. Med tanke på lövrikedomen och viss ansamling av död ved har området en klar utvecklingspotential och ett med tiden ökande värde som ”expansionsmark” (spridning av utrotningshotade arter från angränsande värdekärna).

Bestånd 4.

Blandbarrskog i äldre gallringsfas på tidigare myrmark. Trädskiktet är gallringspåverkat sedan tidigare och består av en något äldre tallgeneration och ett

olikåldrigt underbestånd av gran. Viss inblandning av glasbjörk finns. Biotopen hyser vissa värdefulla inslag som exempelvis enstaka äldre myrtallar och viss ansamling av klenved. Biotopens nuvarande naturvärden är begränsade men området har stor betydelse som utvecklingsmark, med tanke på den angränsande värdekärnan och dess kvalitéer.

Bestånd 5.

Mogen-överårig (ca 115–125 år) talldominerad skog av frisk ört-ristyp på en mindre moränholme. Skogen förefaller normalt brukad och typiska naturskogsstrukturer (lågor, torrträd, gamla träd) förekommer fåtaligt. Trots det allmänna något "städade" tillståndet närmar sig beståndet ett biologiskt mer intressant åldersstadium och får därmed anses ha en hög framtidspotential. Biotopen fyller också en viktig funktion som utvecklingsmark och framtida "expansionsmark" med tanke på den näraliggande värdekärnan och dess kvalitéer.

Bestånd 8, 9.

Området består av en grandominerad skärmställning på dikningspåverkad tidigare myrmark. Inblandningen av tall och glasbjörk ökar österut. I östra kanten finns en lövdominerad zon med inslag av björkhögstubbar med uthackade bohål och påväxt av tickor. Med undantag för den glasbjörkdominerade östligaste delen saknar området påtagliga naturvärden. Emellertid har området stor betydelse som framtida utvecklingsmark och "expansionsmark", med tanke på den angränsande värdekärnan och dess kvalitéer.

Bestånd 10, 11.

Mogen (ca 95–105 år) lövrik barrskog av hög bonitet på fuktig mark. Björk är dominerande lövträd, medan klibbal förekommer mer sparsamt. I fältskiktet dominerar högvuxen ört-gräsvegetation. Flera intressanta krävande kärlväxter återfinns i objektet, som exempelvis den rika förekomsten av dvärghäxört, gullpudra och myskmadra (*Circaea alpina*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Galium odoratum*). Viss avverkning har förekommit i området och trädskiktet är tydligt utglesat. Av särskilt värde i biotopen är den rika förekomsten av död ved. Torrgranar är speciellt rikligt förekommande, men även många björk- och granlågor finns spridda i området.

Bestånd 12.

Mogen-överårig (105–115 år) lövrik granskog av frisk lågört(-ris)-typ. Björk är dominerande lövträd, medan asp, rönn och sälg förekommer i lägre frekvens. Österut finns inslag av äldre tall. Terrängen är något kuperad och i hela området finns spridda block (grönsten), av vilka många har påväxt av näringskrävande mossor (*Anomodon viticulosus*, *Mnium stellare*, *Neckera complanata* m.fl.). Trädskiktets blandning och åldersspridning, samt den bitvis rika ansamlingen av död ved bidrar starkt till biotopens naturskogsprägel. Sannolikt har beståndet, i likhet med fastmarksskogen i norr, stått obrukat under många år.

Objektet innehåller viktiga biotoper för fåglar och evertebrater, men dessa organismgrupper är inte närmare undersökta. I området finns ett stort antal hålträd. Några "ringade" granar vittnar om den tretåiga hackspettens förekomst.

Av de noterade arterna i området är grön sköldmossa upptagen i EG's habitatdirektiv.

Syfte med områdesskyddet

Syftet med reservatet är att bevara och främja naturvärden som är knutna till gammal skog av naturtypen Västlig taiga med dess livsmiljöer för skyddsvärda arter. Viktiga förutsättningar för bevarandet av den biologiska mångfalden är en varierad åldersstruktur i trädsiktet med hög maximal trädålder, döda stående och liggande träd i olika nedbrytningsstadier samt ostörd dynamik.

Bevarandemål och skötsel

Bevarandemålet för området är att uppnå och upprätthålla syftet med reservatet.

Målet ska uppnås genom att skogen lämnas för fri utveckling. Vid behov kan åtgärder övervägas i syfte att gynna biologisk mångfald knuten till skogsmark. Om spontan brand uppstår skall eventuell brandbekämpning ske med så skonsamma metoder som möjligt.

Friluftsliv

Området ska nyttjas på dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet får inte medföra slitage i en sådan omfattning att syftet med reservatet motverkas. Uppstår behov kan Länsstyrelsen för att motverka slitage kanalisera besökande genom att anlägga strövstigar.

Reservatets gränser ska utmärkas i terrängen och informationstavlor med upplysning om gällande föreskrifter och reservatets naturvärden ska sättas upp på plats enligt bilaga 2.

Tillsyn och uppföljning

Uppföljning av bevarandemålen ska ske regelmässigt genom standardiserade biotop-, substrat- och indikatorartsinventeringar. Underhållet av Tvärtegsbäckens dikningsföretag skall dokumenteras. Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda

åtgärder samt förhållanden som strider mot ändamålet med reservatet. Denna dokumentation skall ligga till grund för eventuell omprövning av föreskrifter och skötselplan.

Tillsyn ska ske av tillsynsman/naturvårdsvakt som utses av Länsstyrelsen.

Kostnader och finansiering

Staten svarar för kostnader för reservatsförvaltningen.

Bilaga:
Karta

Kartbilaga

① bestandsnummer

Tillhör skötselplanen till
Länsstyrelsens beslut
2001-12-21, dnr 231-1054-99

